

Nieuwsbrief

Nr 10

Januari 2010

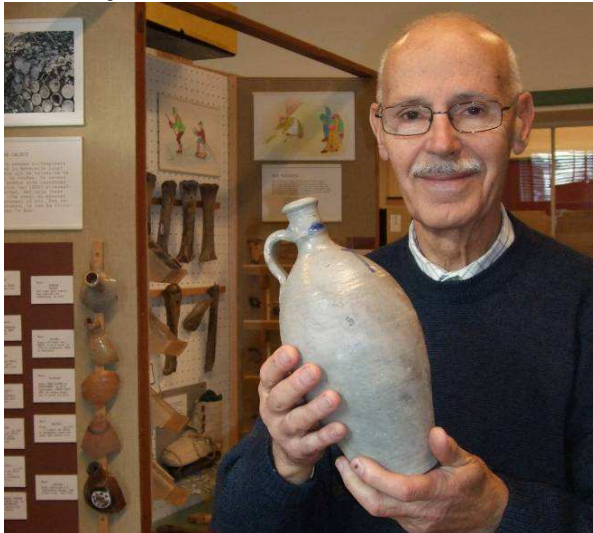

Erfgoed à la Carte in de Zaanstreek is een samenwerking tussen het primair onderwijs en een groot aantal Zaanse erfgoedinstellingen. Met als doel het verankeren van erfgoededucatie in de basisscholen en het ontwikkelen van educatieve projecten voor en met het basisonderwijs. Deze nieuwsbrief houdt u op de hoogte van de laatste ontwikkelingen. Zie ook: www.erfgoedzaanstreek.nl

Wilt u meer informatie of wilt u een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief? Neem contact op met: Marijke Schäuikes 023 5307414 marijkeschauikes@cultureelerfgoednh.nl

Archeologie in de Zaanstreek

De archeologische werkgroep Zaanstreek verzorgt een onderdeel uit het Erfgoedmenu. De amateurarcheologen ontvangen groepen van de bovenbouw in hun prachtige 'museum' vol met Zaanse vondsten. Dé kans voor leerlingen om kennis te maken met wat de bodem onder hun voeten over onze voorouders vertelt. Kees van Roon, één van de vrijwilligers, aan het woord over zijn hobby en de ontvangst van leerlingen.

Kees van Roon met een mineraalwaterkruik uit de 18e eeuw

Kees is al sinds 1966 lid van de werkgroep. Hij ontvangt, samen met zijn collega's amateurarcheologen, groepen in hun werkruimte annex tentoonstellingsruimte in de voormalige Gortershoekschool in de Tuinstraat in Zaandijk. Er zijn mooie vondsten te zien die uiteenlopen van bruinzwarte potten uit de IJzertijd (oudste uit 700 v. Chr!) tot dierenbotten waarop geschaapt werd. Marijke Schäuikes van Cultureel Erfgoed N-H stelt hem een aantal vragen.

Waarom is archeologie zo'n mooie wetenschap?

Omdat archeologie een avontuur is dat je terugbrengt in het verleden; je vindt dingen die onbekend zijn of vergeten. Er worden nog steeds voorwerpen gevonden waarvan men de functie niet weet. Elke vondst kan aanleiding zijn voor verder onderzoek. Zo vond ik een steengoedscherfje met een stempel, waaraan zoveel geschiedenis vast zat dat ik er een boekje over geschreven heb (over waterkruiken MS).

Waarom moeten alle leerlingen uit de Zaanstreek naar jullie museum?

Geschiedenis gaat pas leven als je de voorwerpen ziet die onze voorouders gebruikten en die zo verschillend zijn van wat er nu gebruikt wordt. Door meer te weten van de plaatselijke geschiedenis zul je je meer verbonden voelen met je omgeving. We laten ook zien hoe het landschap ontstaan is en wanneer mensen hier gingen wonen en waarom.

Wat vinden de leerlingen het leukste onderdeel van het programma?

Bezig zijn, vinden de leerlingen het leukste. Dat kan bij ons door een speurtocht te doen, waarmee ze kennis maken met de vondsten die hier te zien zijn en door originele scherven te plakken, waarmee ze kunnen ontdekken wat het voorwerp geweest moet zijn en waarvoor het diende.

Wat vindt u leuk aan het ontvangen van schoolgroepen?

Ik kan goed overweg met de leerlingen en ik wil graag hun interesse wekken voor archeologie en hun omgeving. Je hoopt dat, als zij iets vinden het aan ons laten zien om zo de geschiedenis van de Zaanstreek levend te houden. En wie weet komen zij ooit nog eens onze afdeling versterken!

Aanmelden kan via: **FluXus Kunst in School**
Yvonne Slagboom
Tel: 075-6553555
E-mail: yslagboom@fluxus.nl

Meer informatie over het programma bij www.archeologiezaanstreek.nl of kees.van.roon@gmail.com

Erfgoedmenu gaat goed!

Het aantal scholen dat een programma afneemt uit het erfgoedmenu stijgt nog steeds. 80 % van de Zaanse scholen heeft zich dit schooljaar aangemeld. Uit de evaluatieformulieren blijkt dat de scholen in het algemeen zeer enthousiast zijn over de projecten.

Tips voor verbetering worden ook gegeven. Deze tips worden doorgegeven aan de instellingen en zo goed mogelijk toegepast.

Het erfgoedmenu wordt uitgebreid met een educatief programma rond het Verkade Paviljoen wat de titel *Werken bij Verkade* krijgt. Obs de Jagersplas heeft subsidie gekregen van de Provincie NH en de klankbordgroep is tweemaal bijeen geweest. Het plan staat nu in de steigers en wordt in de komende maanden getest op de scholen die deelnemen in de klankbordgroep. In de klankbordgroep zitten, naast 2 leerkrachten van de Jagersplas, een leerkracht van de

Vuurvogel, Mei, Wormer Wieken en Schatrijk. Het nieuwe programma gaat in het schooljaar 2010/11 van start.

Wolk aan de horizon

Een aantal maanden geleden werd bekend dat de gratis entree voor kinderen tot 12 jaar niet doorgaat. Dit was toegezegd door het Rijk per 1 september 2009. Bezuinigingen en vraagtekens bij het effect van deze maatregel haalden een streep door de rekening. Dit betekent dat de instellingen hun entreegelden (gedeeltelijk) moeten gaan doorberekenen aan de scholen. Wat het effect is op het erfgoedmenu moet in de komende maanden duidelijk worden. Dit schooljaar zal er in ieder geval nog niets veranderen.

Projectkist Zaans Erfgoed te leen

Wilt u op school een Zaans erfgoedproject doen en zoekt u tips en materiaal? U kunt dan vanaf januari een projectkist lenen via FluXus. In de kist zit een map met lessuggesties en verschillende materialen om uw school aan te kleden.

Het plan om deze kisten te ontwikkelen kwam op, toen een aantal scholen in de Zaanstreek een schoolbreed project rond erfgoed deden. Alle scholen kozen voor hun groepen een project uit het erfgoedmenu en waren daarnaast binnen school ook zoveel mogelijk met erfgoed bezig.

De projectkist Zaans Erfgoed

Dit leverde een lading tips en activiteiten op die heel bruikbaar zijn voor scholen die een dergelijk project willen opzetten. Geke van de Kamp, educatief medewerker van het Gemeentearchief heeft alle tips van de scholen (uiteraard met hun toestemming) verzameld. Vervolgens heeft Fabienne Haven van bureau Toeters en Bellen het materiaal geordend, nieuw materiaal verzameld en kisten gemaakt. Samen met Marijke Schäuikes van Bureau Erfgoededucatie zijn de kisten in de afgelopen maanden aangevuld met banieren, boeken, enz. De kist zelf is heel goed te gebruiken als presentatietafel. De afmetingen van de kist zijn 61 cm hoog, 100 cm breed en 51 cm diep.

De kist bevat:

* De map met lestips rond

- taalopdrachten (betekenis van Zaanse woorden, uitdrukkingen, scheldnamen, spreekwoorden e.d.)
- een cd met Zaanse liedjes
- recepten
- rekenopdrachten (plattgrond lezen en tekenen, werken met een kompas e.d.)
- uitstapjes en lezingen
- beeldende opdrachten (familiewapen, aankleedpoppen, molentje maken, Zaanse gevels, tekenlessen e.d.)

* Allerlei aankleedmateriaal zoals:

- een banier om neer te zetten
- Zaanse geveltjes van hout
- het boek de 'Zaanse Volkstaal' van G.J. Boekenoogen
- boeken van de Zaanse schrijver Hans Kuijper
- een slinger van verpakkingsmateriaal
- een Zaan van landbouwplastic
- klompen
- foto's en kaarten
- blikken

De banier uit de projectkist

Boek 'n bezoek!

Maak het project rond erfgoed op uw school nog interessanter door échte Zaankanters uit te nodigen die alles kunnen vertellen over de geschiedenis van de Zaanse taal, de Zaanse verhalen of de Zaanse kleding. Hieronder de gegevens.

***Geschiedenis van de Zaanse Volkstaal door Marie Kleij**

Waarom werd vroeger dialect gesproken en hoe verdween het? Op welke manier vind je nog restanten van die volkstaal? Een voorbeeld hoe het klonk, wordt door middel van het vertellen van een verhaal duidelijk.

Mevrouw Kleij komt op school en vertelt, afhankelijk van de leeftijd van de groep, 15 tot 30 minuten. De ervaring leert dat e.e.a. goed gekoppeld kan worden aan een bezoek aan een molen, het Molenmuseum of Honig Breethuis en/of aan een les over de Zaanse geschiedenis.

Honorarium

Een groep € 25,-
Twee/drie groepen € 25,- + bosje bloemen
Boeken kan rechtstreeks bij:

Marie Kleij

Middel 39

1551 SM Westzaan

075 6283321

marie.kleij@planet.nl

***Sterke verhalen uit de Zaan door Hans Kuijper (en Olivier Rijcken)**

Hans Kuyper leest voor uit eigen werk dat in de Zaanstreek gesitueerd is. Welke boeken precies worden gebruikt, hangt af van de leeftijd van de kinderen.

Olivier Rijcken illustreert 'live'; de tekeningen blijven na afloop achter om opgehangen te worden in de school.

Het is prettig als de leerlingen al kennis hebben gemaakt met werk van Hans en Olivier.

Hans en Olivier kunnen voor maximaal 80 kinderen tegelijk optreden. Het bezoek duurt een uur en is te boeken via FluXusKIS.

Honorarium

Een groep € 200,- (incl BTW) per persoon

Twee groepen € 300,- (incl BTW) per persoon

Drie groepen € 400,- (incl BTW) per persoon

***Zaans Kostuum door Inge Bosman en Marijke Sman of Stijntje Hammer en Vera Kaat**

Twee (of meer) leden van de Zaanse Kaper komen in 18^e of 19^e eeuwskostuum op school en vertellen over de kleding.

Het is ook mogelijk een powerpointpresentatie te geven.

De tijdsduur kan, afhankelijk van de wens van de school, variëren van een half uur tot 3 uur en kan aangepast aan alle groepen. Maximale groepsgrootte 25 leerlingen.

Honorarium

€ 75,- per dagdeel

Boeken kan rechtstreeks bij:

Inge Bosman

Kalverringdijk 8

1509 BT Zaandam

075 6282081 mobiel: 06 12230861

inge.bosman@hetnet.nl

www.pfau.nl/gallery/zaanskostuum

Planetaria en Sterrenbeelden

Ook afgelopen jaar namen weer diverse basisschoolgroepen deel aan het programma "Tijdmeter door de eeuwen heen" in het Museum van het Nederlandse Uurwerk.

Succesnummer blijft stevast de buitenopdracht, waarbij de leerlingen (voorzien van coole petjes met opdruk) een levend planetarium uitbeelden. Wat die hemellichamen nu met tijdmeter te maken hebben, valt aan de weet te komen aan de hand van klokken in het museum.

Dit jaar werd een aantal groepen getraakteerd op een extraatje. In het najaar presenteerde het museum in het kader van het Internationale Jaar van de Sterrenkunde de wisseltonoonstelling "Hemels Raderwerk". Om die reden waren speciale uurwerken en modellen te gast die de omloop van de aarde, de maan en de planeten uitbeelden. Ook de sterrenhemel kwam daarbij aan bod. Zoals enigszins verwacht, bleek dat de jongens vooral geïnspireerd werden door de planetaria. Er klonken wilde speculaties over UFO's en aliens. Één jongen stelde zelfs voor om maar meteen alle andere planeten te koloniseren. De belangstelling van de

meiden wordt vooral getrokken als het toverwoord *sterrenbeelden* valt. Al zijn er maar weinigen die weten wat sterrenbeelden nu eigenlijk zijn: twaalf verschillende groepen sterren, die tijdens een bepaalde maand van het jaar aan de hemel te zien zijn.

Uurwerk met planetarium en sterrenbeelden

De middeleeuwse astrologie stuit niet alleen bij de hedendaagse scholieren doorgaans op verbazing en hilariteit. Voor de middeleeuwen stonden de weekdays in het teken van een hemellichaam. Met alle astrologische invloeden van dien, afgeleid van de heidense (lees: Romeinse) goden die hun naam verleenden aan de planeten. "Saturday" staat er in oude spelling te lezen op de sterrenbeeldenklok van Gerrit Knip. Zo regeerde Saturnus, de Romeinse god van de tijd, over deze dag. Dinsdag was door de oorlogszuchtige Mars een dag waarop ruzie op de loer lag. Dankzij de handelsgeest van Mercurius was woensdag een geschikte dag voor een geslaagde deal. De kinderen van Mercurius zouden vlijtig en handig zijn. Je ziet er smeden, leraren, klokkenmakers, orgelbouwers en smeden onder. Woensdag was dus ook een goede dag voor huiswerk maken en klusjes. En vrijdag vormde vanwege de regie van Venus een garantie voor een amoureuze date. De sterren waar moderne meiden écht warm voor lopen, zijn echter de BN-s en andere idolen van tv en YouTube. Gelukkig brengen ook die af en toe een bezoekje aan het verrassende museum op de Zaanse Schans. Voor het komende seizoen heeft zich alweer een toenemend aantal scholen voor het programma aangemeld.

Pier van Leeuwen, MNU

Trijntje Bij voor de onderbouw in HB

Het Honig Breethuis heeft een nieuw programma voor de kinderen van groep 1 t/m 3 ontwikkeld. De naam **Trijntje** komt van **Trijntje Honig**, de oudste dochter van de familie **Honig**. Zij werd geboren in 1711.

Een medewerkster van het HB heeft een poppenhuis gemaakt, waar allerlei onderdelen van het HB te zien zijn. **Trijntje Bij** is een lief bijtje dat de leerlingen rondleidt. Met behulp van opdrachtjes en aan de hand van verschillende voorwerpen en objecten vertelt zij het verhaal hoe de mensen, die in de 18e en 19e eeuw leefden, werkten en hun vrije tijd doorbrachten en vergelijkt dat met het heden. **De kinderen maken een smuigerkaart d.w.z. een tegeltje op karton met alleen maar blauwe plakkertjes en blauwe potloden.**

Let op!

alle projecten van het Honig Breethuis starten v.a. 10 januari 2010 in het Weefhuis, Lagedijk 39, schuin t/o het Honig Breethuis.

Het huis van Trijntje Bij

Erfgoedtips

Aanmelden voor nieuwsbrief via website Erfgoed Zaanstreek

Erfgoed à la Carte heeft een eigen website www.erfgoedzaanstreek.nl Hier kunt u de programma's van het erfgoedmenu terugvinden. Ook kunt u zich hier digitaal aanmelden voor deze nieuwsbrief als u die graag op uw eigen e-mailadres wilt ontvangen. De nieuwsbrief verschijnt 2 maal per jaar.

Leesboeken rond de canonvensters

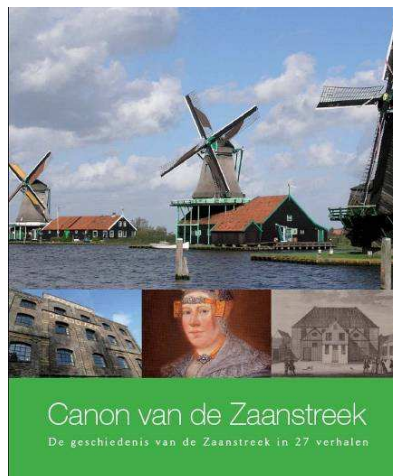
Jeugdboeken spelen een belangrijke rol in de canon van Nederland. Bij elk venster is in de rubriek 'Verwijzingen' een lijst met jeugdboeken opgenomen die met dat venster samenhangt. In de afgelopen weken is deze lijst weer geactualiseerd en flink uitgebreid met een aantal recente titels. Bovendien is elke jeugdtitel inmiddels gelinkt aan Leesplein.nl, een site van de Vereniging van Openbare Bibliotheken. Elk jeugdboek heeft daar een eigen pagina waarop ondermeer het omslag en een korte samenvatting staan.

De canon van de Zaanstreek

De Zaanstreek heeft haar eigen canon!

De landelijke canon die, zo is onlangs besloten, ter inspiratie dient voor de geschiedenislessen in het po en vo, wordt op steeds meer plekken in Nederland regionaal of stedelijk samengesteld. Cultureel Erfgoed Noord-Holland startte vorig jaar het project Regionale Canons. In de Zaanstreek verscheen het eerste exemplaar uit de reeks. Het is een mooie uitgave geworden met 27 verhalen en veel foto's en tekeningen die de geschiedenis van de streek beschrijven en laten zien. Het is te koop in de Zaanse boekhandels voor € 12,50 of via www.boekenvandekrant.nl. De online versie is te lezen op www.regiocanons.nl.

Agenda

- Op 20 januari wordt voor de tweede keer de Culturele Onderwijs Tentoonstelling (COT) georganiseerd in het Spant in Bussum. De COT is de grote landelijke netwerkdag voor ICC'ers. Voor informatie over het programma, deelsessies en aanmelden <http://po.cultuurcoordinator.nl/cot2010>
- Op 28 april is er weer een Noord-Hollandse ICC-dag. Inhoud nog niet bekend, maar noteer de middag vast in uw agenda!

Wilt u met uw leerlingen voorpaginanieuws worden?

Wilt u in de Nieuwsbrief staan met uw ervaringen met het bezoek aan een instelling of gebruik van een leskist? Wij nemen uw kopij graag op, het liefst met wat leuke foto's erbij. Neem contact op met marijkeschauikes@cultureelerfgoednh.nl

Colofon

Bijdragen van: Pier van Leeuwen en Marijke Schäuikes
 Informatie over het Erfgoedmenu op www.erfgoedzaanstreek.nl
 Redactieadres: marijkeschauikes@cultureelerfgoednh.nl
 Digitale versie: www.erfgoedzaanstreek.nl